

ARAKAN MÜSLÜMANLARI

Myanmar'da Vatandaşsızlıktan Soykırıma
Bir Halkın Hikâyesi

ARAKAN MÜSLÜMANLARI:
Myanmar'da Vatandaşsızlıktan Soykırıma
Bir Halkın Hikâyesi

Mehmet Özay

Editör
Son Okuma
ISBN
Genişletilmiş 3. Baskı

Şeyma Kılıç
Halise Hicret Çınar
978-605-80752-8-3
İstanbul - 2026

İHÜ Yayınları

13

Genel Yayın Yönetmeni
Yayın Yönetmeni
Tasarım
Kapak Uygulama
Mizanpaj Uygulama

Savaş C. Tali
Ayşenur Alper
İHÜ Yayınları
İHÜ Yayınları
Muhammed Muttaki Topcu

Baskı&Cilt

Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Sertifika No: 51796

© Bu eserin tüm yayın hakları, İbn Haldun Üniversitesine aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın tamamı veya bir kısmı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

İbn Haldun Üniversitesi Yayınları bir İbn Haldun Üniversitesi departmanıdır.
Yayınevi Sertifika No: 51227 | Ordu Cd. No:3, 34480 Başakşehir/İstanbul
yayınevi@ihu.edu.tr | press@ihu.edu.tr

ARAKAN MÜSLÜMANLARI

Myanmar'da Vatandaşsızlıktan Soykırıma
Bir Halkın Hikâyesi

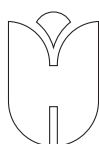
Mehmet Özay

İBN HALDUN
ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Mehmet Özay (Doç. Dr)

1969 yılında Üsküdar'da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini Üsküdar'da tamamladı. Özay, yüksek lisansını Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü'nde ve doktora çalışmasını aynı üniversitenin, Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Sosyolojisi bölümünde tamamladı. 2007-2010 yıllarında Endonezya Cumhuriyeti Açe Eyaleti'ndeki bazı devlet ve özel üniversitelerde alanıyla ilgili dersler verdi. Bu dönemde, Osmanlı-Açe ilişkileri, Açe tarihi ve sosyolojisi alanlarında çalışmalar yaptı. 2010-2013 yılları arasında Malezya Teknoloji Üniversitesi (UTM) Eğitim Fakültesi'nde araştırmacı öğretim üyesi olarak görev yaptı. Bir dönem Anadolu Ajansı bölge muhabiri olarak Endonezya ve Malezya'da görev yaptı. 2017-2021 yılları arasında İstanbul İbn Haldun Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmalarını sürdürdü. 2022 yılından itibaren Kuala Lumpur'da, Uluslararası İslam Düşüncesi ve Medeniyeti Enstitüsü'nde (*International Institute of Islamic Thought & Civilisation-ISTAC*), Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi (*International Islamic University Malaysia* (IIUM) araştırmacı akademisyen olarak görev yapmaktadır.

İçindekiler

<i>Kısaltmalar</i>	11
<i>Üçüncü Baskıya Önsöz</i>	15
<i>İkinci Baskıya Önsöz</i>	17
<i>Giriş</i>	19

Birinci Bölüm Bir Kayıp Halkın Hikâyesi

Bir Myanmar Portresi	31
Arakan Neresi- Arakanlılar Kim?	39
İç ve Dış Güçlerin Tarihsel Mücadelesi	45
Budizm'in Toplumsal Baskı Aracına Dönüştürülmesi veya Merkezi Yönetimin Etnik Topluluklara Bakışı	48
Arakan Sorununun Temeli	51
Etnik Ayrışmaya Yol Açan Süreçler	52
Modern Dönem ve Arakanlılara Yönelik Baskılar	62
1948-1960 U Nu'lu Yıllar	62
1960 Seçimleri ve Sivillere Rejim Sonu	64
1962-1988: Ne Win Dönemi	66
1988 Kitle Gösterileri ve 1990 Seçimleri	70
2000'li Yıllar ve Reform Çabaları	73
2008-2009 Mülteci Akını	74
Reform Süreci ve Arakanlı Müslümanlar	75
Naf Nehri ya da Araf'ta Bir Toplum	76
Sorunun Çözümü	78
Genel Değerlendirme	87

İkinci Bölüm Arakan – Açe

Açe, Myanmarlı Mültecilere Kucak Açtı	93
Yeni Mülteci Akını	94
Endonezya'dan Tepkiler	95
Uluslararası Örgütler Yakın Takipte	95
Rohingya'nın Kısa Geçmişi	96
“İnsanlık” Çağrısı	96

Arakanlı Müslümanların Sesini Duyan Var mı?	97
“Ne Kadar Kalacaklarını Bilmiyoruz”	97
M. Hasan’ı Hastanede Ziyaret	98
Umuda Kulaç Atış	98
Uluslararası Kuruluşlardan Yardım	99
Myanmarlı Mülteciler Sorunu ASEAN’da	99
Arakanlı Müslümanların Çaresiz Bekleyiş	100
Myanmar Başbakanı Endonezya’da	100
Arakanlı Mülteciler Bir Süre Daha Açe’de Konuk	101
Arakan Sorununu Anlamaya Doğru	101
Rohingyalı Müslüman Göçmenler Açe’de	104
Myanmar’da Etnik Saldırıların Gün be Gün Gelişimi	104
Arakan için Çözüm Var mı?	108
Myanmar’da Müslüman Unsurların Geleceği	111
Ramazana Beş Kala Arakan	114
Arakan’ı Anlıyor Muyuz?	115
Arakan Düğümü Karmaşıklaşmadan	117
Arakan’ın Erdem Beyazıt’ı Dahi Yok!	122
Rohingya Ağıtı: “Hayatımız Ağlayarak Geçti”	123
Rohingya Konferansı ve Bölge’nin Rolü	123
Myanmar’da Rohingya Algısı	127
Arakan’a Gözler Kapalı!	130
Obama’nın Myanmar Ziyaretinin Anlamı	133
Kaçan Arakanlı Müslümanlar Köleleştiriliyor	137
Arakan Sorunu Devam Ediyor	139
Arakanlılar Açe’de	142
Arakanlı Müslümanların Ahvalinde Bir Değişiklik Var mı?	145
Arakan Müslümanları Sorunuyla Yüzleşebilmek	148
Güneydoğu Asya’da İnsanlık İflas mı Ediyor?	153
Arakanlı Müslümanlar Sorununda ASEAN’ın Sorumluluğu	156
Peki bu sorunu kim, nasıl çözecek?	159
25. ASEAN Genel Toplantısı ve Arakanlı Müslümanlar	161
Arakanlı Müslümanlar ve ASEAN’ın Yaklaşımları	165
Malezya’da Zor Zamanlar ve Arakanlı Göçmenlerle İmtihani	167
Myanmar’da Suu Kyi Liderliği ve Arakan Sorunu	170
Arakanlı Müslümanlar Bir Kez Daha Açe’de	173
Arakan Müslümanları	176
Malezya’dan Arakan Çıkışı ve ASEAN’da Reform Olasılığı	184
Malezya’dan Üst Düzeyde Tepki	184
Myanmar’da Ordu Nüfuzu ve Asean Üyeliği	184
Yasa dışı Göçmen Sorunu ve BM Mülteciler Sözleşmesi	186
Asean Yapısal Değişikliğe Muhtaç	187

Tekne Dramının 1. Yılı: Arakanlılar Nerede?	188
Arakan: Zulmün Bitmediği Coğrafya	192
Maruz Kalınan Baskılara Tepki	192
2012 Sonrası Süreç	193
Müslümanların Can ve Mal Emniyeti Yok	194
Sorun Myanmar’a Terk Edilmeyecek Boyutta	195
Arakan Müslümanları Sorununun Çözümünde Yol Alınabilecek mi?	195
İİT Arakan İçin Harekete Geçecek	199
Azınlıklı Dışişleri Bakanları Toplantısı	199
Sonuç Bildirgesi “Eylem Odaklı”	200
Yeni Göç Dalgaları İstenmiyor	200
Daeş Bölgesel Bir Tehdit Unsuru	201
İİT Myanmar’la İlişkilere Hazırlanıyor	201
Myanmar’da Diyalog Bir Çözüm Yolu	202
Temel Sorun Vatandaşlık Hakkı	202
Arakanlılar Arasında Siyasi Birlik Mümkün mü?	203
Arakan’ın Değişmeyen “Kaderi” (ASEAN)	203
Müreffeh Bir Gelecek Mümkün mü?	204
Vatandaş Olamayan Arakanlılar	204
Bölge Ülkeleri Umut Vermiyor	205
Asean’da Arakan Vizyonsuzluğu	205
Arakan’a Doğru Sorular Sormak (I)	206
Arakan’a Doğru Sorular Sormak (II)	208
Arakan’a Doğru Sorular Sormak (III)	210
Arakan’ı Bitirme Projesi	213
Bangladeş ve Myanmar’dan “Ön Anlaşma” veya Çaresizlik	215
Arakanlıların Eve Dönüş Muamması	218
Arakan’a Bahar Ne Zaman Gelecek?	220
Akif Emre ve Arakanlı Müslümanlar Kitabı	224
Arakanlılar ve Covid-19 Korumalı Nefret Söylemi	227
Myanmar’da Darbe Demokratik Yönetimi Vurdu	229
1990’dan Sonra NLD’ye İkinci Darbe	230
Görünür Hedef NLD	230
Ordunun Gölgesinde Sivil Siyaset	231
Yıldız Bir Türü Parlamayan Ülke	232
Darbenin ASEAN’a Etkisi	232
Myanmar’da darbenin sürekliliği tehlikesi	233
Neler Oldu?	233
Kötürüm Demokrasi	233
Darbe Sonrası Kaos	234
ASEAN İkilemi	235
ASEAN’da Myanmar Sorunu: Gerginlik mi Değişim mi?	236
ASEAN’da Tepki	236
Birlik’te Değişim Mümkün Mü?	237
Myanmar’da Çözumsuzlük	238
ASEAN Alternatif Geliştirebilir mi?	238

Myanmar’da Darbenin 1. Yılı ve Demokrasi’nin Geleceği	239
Kırılğan Süreç	240
Değişim Mümkün (Mü?)	240
Darbe ve Dış Aktörler	241
NLD Ne Kadar Sorumlu?	242
ASEAN’da Myanmar Sorunu ve Tatmadaw’ın Soykırımı	243
Özel Elçi Ziyareti	243
Çoklu Soykırım İddiaları	244
Myanmar-Rusya İlişkisi	245
Sorun Devam Ediyor	245
Arakanlı Müslümanlar Gerçeği	246
2009 Başlangıç	246
Çözüm Bulamama	247
Sorunu Çözme İradesi!	248
Yeniden ve Başka Açıdan Arakan Krizi	248
ASEAN’da Myanmar Sorunu ve “Yapıcı Müdahale”	250
Bölgesel Sorun	250
Malezya Dönem Başkanlığı	251
“Yapıcı Müdahale”	251
Zorluklar	252
On Beş Yıl	252
Myanmar: Krize Endemik Ülke	253
Uluslararası Çabalar Başarısız	254
Endemik Kaos	254
Çatışma Süreçleri	255
Arakanlı Müslümanlar	255
Bangladeş’in Rolü	256
Demokrasi ve Kalkınma	256
Genel Değerlendirme	257
<i>Sonuç</i>	259
<i>Kaynakça</i>	263
<i>Dizin</i>	269

Kısaltmalar

ABIM	: Malezya Müslüman Öğrenci Derneği (<i>Angkatan Belia Islam Malaysia</i>)
AFPFL	: Anti-Faşist Halk Özgürlük Birliği (<i>Anti-Faschist People's Freedom of League</i>)
AI	: Uluslararası Af Örgütü (<i>Amnesty International</i>)
ANC	: Arakan Ulusal Kongresi (<i>Arakan National Congress</i>)
APEC	: Asya-Pasifik Ekonomik İş Birliği (<i>Asia-Pacific Economic Cooperation</i>)
ARU	: Arakan Rohingya Birliği (<i>Arakan Rohingya Union</i>)
ASEAN	: Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (<i>Association of Southeast Asian Nations</i>)
BIA	: Bağımsız Burma Ordusu'nun (<i>Burma Independence Army</i>)
BSPP	: Burma Sosyalist Program Parti (<i>Burma Socialist Programme Party</i>)
Bkz.	: Bakınız
BKP	: Burma Komünist Partisi (<i>Burma Communist Party</i>)
CNF	: Chin Ulusal Cephesi (<i>Chin National Front</i>)
Çev.	: Çeviren
EAOs	: Etnik Silahlı Organizasyonlar (<i>Ethnic Armed Organizations</i>)
Haz.	: Hazırlayan
HRW	: İnsan Hakları İzleme Örgütü (<i>Human Rights Watch</i>)
İİT	: İslam İş Birliği Teşkilatı (<i>Organization of Islamic Cooperation</i>)
IOM	: Uluslararası Göçmen Kurumu (<i>International Organization of Migration</i>)
JUA	: Arakan Alimler Meclisi (<i>Jamiat'ul Ulama Arakan</i>)
JUI	: İslam Alimleri Meclisi (<i>Jami'atul Ulama-i Islam</i>)
KNPP	: Karen Ulusal İlerleme Partisi (<i>Karen National Progress Party</i>)
KNU	: Karen Ulusal Birliği (<i>Karen National Union</i>)
MLO	: Müslüman Özgürlük Hareketi'ni (<i>Muslim Liberation Organization</i>)

MRA	: Malezya Yardım Kurumu (<i>Malaysian Relief Agency</i>)
MSF	: Sınır Tanımayan Doktorlar (<i>Médecins Sans Frontières</i>)
NDF	: Ulusal Demokrasi Cephesi (<i>National Democratic Front</i>)
NLD	: Ulusal Demokrasi Birliği (<i>National League of Democracy</i>)
NUG	: Ulusal Birlik Hükümeti (<i>National Unity Government</i>)
PAS	: Malezya İslam Partisi (<i>Partai Islam Se-Malaysia</i>)
PDFs	: Halk Savunma Güçleri (<i>People's Defense Forces</i>)
PGPF	: Küresel Barış Vakfı (<i>Perdana Global Peace Foundation</i>)
PMI	: Endonezya Kızılhaçı (<i>Paleng Merah Indonesia</i>)
RIF	: Rohingya Bağımsızlık Gücü (<i>Rohingya Independence Front</i>)
SLORC	: Yasa ve Düzeni Koruma Konseyi (<i>State Law and Order Restoration Council</i>)
SPDC	: Ulusal Barış ve Kalkınma Konseyi (<i>State Peace and Development Council</i>)
UMNO	: Birleşik Ulusal Malay Organizasyonu (<i>United Malay National Organization</i>)
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)

Üçüncü Baskıya Önsöz

3 Ağustos akşamı aldığım telefon mesajını gönderen kişi Savaş Tali’ydi. Mesajda, Arakan çalışmamızın yeni baskısı konusunu dile getiriliyordu. Açıkçası, önce mesaj ve ardından yaptığımız telefon görüşmesi beni şaşırtmıştı. Nedeni de “Arakan Müslümanları” gibi küresel Müslüman toplumun bir parçasını oluşturan, azınlık bir toplumu ilgilendiren ve sadece ASEAN bölgesinde değil, genel itibarıyla küresel bağlamda güncelliğinden pek bir şey kaybetmemiş bir konu olmasına rağmen, bu tür çalışmalara yönelik okuma, yazma ve bilgi dolaşımı gibi hususlarda sınırlı sayıdaki ilgisinin dışında, kayda değer bir yaklaşımın gösterilmediğini bildiğimden, beş yıl önce yayınlanmış bir çalışmanın baskısının tükenmiş olmasıydı. Çalışmanın yeniden yayını konusunu memnuniyetle kabul ettim. Bu vesileyle hem, çalışmayı genel olarak gözden geçirmek ve hem de aradan geçen süre zarfında, Arakan Müslümanlarını doğrudan ilgilendiren gelişmelerle ilgili kaleme aldığım metinlerden bazılarını bu yeni yayına ekleme şansını buldum.

Evet, hiç kuşku yok ki, 2020 yılından bu yana yani, son beş yılda doğusundan batısına yaşanan küresel gelişmelerin hacmi ve önemi Arakanlı Müslümanlar sorununu, gündemin sonlarına atmış gözükebilir. Bu durum, bizde sadece uzun geçmişte yaşananların değil, yakın dönemde yaşananlara dair de bir bilgi, ilgi ve algı eksikliğinin var olduğu konusunda güçlü şüphelerin uyanmasına neden oluyor.

Ancak, şunu unutmamak gerekir ki, küresel siyaseti ve gelişmeleri etkileme boyutunda özellikle de Müslüman coğrafyalarda ya da Müslüman toplumları doğrudan etkileyen gelişmeler dikkate alındığında, Arakan Müslümanları konusunun göz ardı edilecek bir husus olmadığının altını çizmek isterim. Nihayetinde, Müslüman toplumların ve coğrafyaların sorunlarının tarihsel ve siyasal süreçler bağlamında birbirine benzerliği, bu toplumlardan ve coğrafyalardan birini diğerine tercih edilemeyeceğini gösteriyor. Bu çerçevede, yapılması gereken, hepsini tek tek ve aynı önemde anlamamızı, kavramamızı ve analiz etmemizi ve mümkün olan şartlarda sorunların çözümünü ortaya koymaya çalışmamızdır.

Sorunun büyüklüğünü sadece, Arakanlı Müslümanların kendi anavatanlarında, yani Myanmar’ın Bengal Körfezi’ne bakan sahil şeridinde, aynı adla anılan

eyalettteki varlıklarının neredeyse, büyük ölçüde sona erdirilmesiyle sınırlı değil. 2012 yılından itibaren bölgede devamlılık arz eden şiddet ve akabinde yaşanan göçlerle, Arakanlı Müslümanların bir milyonu aştığı tahmin edilebilecek kesiminin Bangladeş’te oluşturulan kamplarda, “temel insanlık” durumuyla ne denli örtüştüğü tartışmaya açık olan yaşam koşullarıyla mücadeleleri, Arakanlı Müslümanlar sorununun sünen altı edilmemesi için yeterli bir neden olarak önümüzde duruyor. Bu durumu, “Bangladeş Müslüman bir ülkedir, gelen Arakanlı Müslümanların yarasına merhem olmaktadır” klişe yaklaşımından kurtulmadıkça, anlamak ve anlamlandırmak pek mümkün gözükmüyor...

Bu çalışmanın 2019 yılındaki yayınının ardından, Myanmar’da ve dolayısıyla Arakan’da önemi siyasal değişimler yaşandı. Özellikle, 8 Kasım 2020 tarihinde yapılan genel seçimlerden zaferle çıkan ve yeniden iktidarını kurmaya hazırlanan Suu Kyi liderliğindeki Ulusal Demokrasi Birliği (NLD), 1 Şubat 2021 tarihinde ordunun gerçekleştirdiği darbenin kurbanı oldu. Cunta yönetimi, genel seçim sonuçların iptal etmesi üzerine yönetime el koydu. Ve cunta rejimi darbe girişimi bugüne kadar etkisini sürdürüyor. Ve Myanmar son beş yıldır cunta rejimi ve sivil savaş ile anılıyor.

Bu çerçevede, 2020 ve 2024 yıllarında kaleme aldığım ve süreci yakından takip eden yazıları buraya almayı uygun gördüm. Son beş yılda Myanmar’da yaşananlar temelde, Arakan Müslümanları konusunun ne kadar önemli olduğunun bir başka kanıtıdır. Myanmar’da ordunun (*tatmadaw*) darbesi sonrasında çeşitli etnik grupların birleşimiyle teşkil edilen Ulusal Birlik Hükümeti’ne (*National Unity Government-NUG*) bağlı Etnik Silahlı Organizasyonlar (*Ethnic Armed Organizations-EAO*) ve ardından kurulan Halk Savunma Güçleri (*People’s Defense Forces-PDF*) ülkede siyasal sorunun geldiği noktası ortaya koyması açısından önemlidir.

Bu gelişme, hiç kuşku yok ki, Myanmar’daki gelişmeler ASEAN bölgesi için de önemli bir güvenlik sorunu olarak önem arz ediyor. Buna ilâve olarak, Myanmar’daki darbe ve iç savaşın küresel güçlerden bağımsız ele almak mümkün değildir. Pek de iç acıcı olmayan bu gelişmeler, Arakanlı Müslümanlar sorununun açıklık ve yoksullukla açıklanamayacak boyutları olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. Gözden geçirilmiş bu çalışmanın Arakan Müslümanları konusu kadar, Myanmar’a yönelik akademik ve entelektüel ilginin oluşmasına katkı sağlaması en büyük dileğimdir. Bu vesileyle çalışmanın yayınlanması konusundaki samimi katkıları için İbn Haldun Üniversitesi yayın birimi müdürü Sn. Savaş C. Tali Bey’e ve Ayşenur Alper Hanım olmak üzere yayın bölümü ekibine şükranlarımı sunarım.

Mehmet Özay

Kuala Lumpur-Ağustos 2025

İkinci Baskıya Önsöz

Bu çalışmada Arakan veya uluslararası çevrelerce ifade edildiği şekliyle Rohingya Müslümanlarının karşı karşıya kaldıkları zorluklar bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır.

2012 yılı haziran ayında yaşanan kitlesel kıyımlarla birlikte, ulusal ve uluslararası medyada görünürlük kazanmaya başlayan Arakan konusu zannedildiğinin aksine, yeni bir olgu olmayıp, kökleri sömürge dönemine kadar gerilere uzanmaktadır.

Bu nedenle, çalışmada bağımsızlık öncesi ve sonrası tarihi arka plandan hareket edilerek özellikle, 20. yüzyılın ortalarından itibaren, Burma veya bugünkü adıyla Myanmar'ın, ulus-devletleşme sürecinde geçirdiği aşamalar çerçevesinde konu ele alınmıştır.

Bu noktada, Burma/Myanmar siyasi elitinin, Arakan Müslümanlarıyla söz konusu yakın tarihsel dönemdeki ilişkileri, bugün gelinen noktada belirleyici olmuştur. Bugün Myanmar devletinin uygulamakta olduğu politikalar bu anlamda, 20. yüzyıl ortalarında yaşananların bir devamı mahiyetinde olmasıyla dikkat çekmektedir.

Arakanlıları konu alan bu çalışmanın gündeme gelmesinde, 2006 yılından itibaren Endonezya ve Malezya'da yaşayan bir akademisyen ve araştırmacı olmanın önemli bir payı var. Bu çerçevede, Arakanlı Müslümanların karşılaştıkları zulümlere zaman zaman doğrudan tanık oldum. Bu süreçte, konuyu bazı Arakanlılarla ve bölgenin önde gelen sivil toplum kuruluşlarının yetkilileriyle doğrudan görüşme; akademik çalışmaları, bölge medyasını ve sivil toplum kuruluşlarının raporlarını ve yayınlarını da yakinen takip etme fırsatı buldum.

Arakan'la ilgili ilk yazıları 2008 yılı sonunda kaleme alırken, şiddet olaylarının yaşandığı 2012 yılında o dönem yazılarımın yayınlandığı *dunyabulteni.net* sitesi editörü, merhum Sayın Akif Emre Bey'in talebiyle Arakan konusunu bir rapor halinde kaleme aldım.¹

1 Bu sitenin yayın faaliyetine son vermesinin ardından, ilgili yazılara ulaşmak mümkün değildir. Bu durum, söz konusu yazıların bu eserle bir araya getirilmiş olmasının konunun kalıcılığı açısından önemli olduğunu vurgulamalıyım.

Kaynakça

- Ahmed, Imtiaz. *The Plight of the Stateless Rohingyas: Responses of the State, Society and the International Community*. Dhaka: The University Press Limited, 2010.
- Aung, Maung Htin. *A History of Burma*. New York: Columbia University Press, 1967.
- Aung-Thwin, Michael, and Maitrii Aung-Thwin. *A History of Myanmar since Ancient Times: Traditions and Transformations*. London: Reaktion Books, 2012.
- Cady, John F. *Southeast Asia: Its Historical Development*. New York: McGraw-Hill, 1964.
- Chan, Aye. "The Development of a Muslim Enclave in Arakan (Rakhine) State of Burma (Myanmar)." *SOAS Bulletin of Burma Research* 3, no. 2 (Autumn 2005).
- Charney, Michael W. "Beyond State-Centered Histories in Western Burma: Missionizing Monks and Intra-Regional Migrants in the Arakan Littoral, 1784-1860." içinde *The Maritime Frontier in Burma: Exploring Political, Cultural and Commercial Interaction in the Indian Ocean, 1200-1800*, editörler Jos Gommans ve Jacques Leider. Leiden: KITLV, 2002.
- Charney, Michael W. "Arakan, Min Yazagyi, and the Portuguese: The Relationship Between the Growth of Arakanese Imperial Power and Portuguese Mercenaries." *SOAS Bulletin of Burma Research* 3, no. 2 (Autumn 2005).
- Christie, Clive J. *A Modern History of Southeast Asia: Decolonization, Nationalism and Separatism*. New York: I.B. Tauris, 2000.
- Collis, Maurice. *The Land of the Great Image: Being Experiences of Friar Manrique in Arakan*. London: Readers Union, 1946.
- Collis, M. S. "Arakan's Place in the Civilisation of the Bay." *Journal of the Burma Research Society* 2.
- Davis, Thomas W. D. "Human Rights in Asia: Institutions, Norms and Politics." içinde *Human Rights in Asia*, editörler Thomas W. D. Davis ve Brian Galligan. Cheltenham: Edward Elgar, 2011.
- Farzana, Kazi Fahmida. "Music and Artistic Artefacts: Symbols of Rohingya Identity and Everyday Resistance in Borderlands." *Austrian Journal of South-East Asian Studies* 4, no. 2 (2011).
- Farzana, Kazi Fahmida. "Displacement: The Case of the Rohingya Refugees?" *Asian Geographic*, no. 71, issue 2 (2010).
- Fink, Christina. *Living Silence in Burma: Surviving under Military Rule*. 2. baskı Chiang Mai: Silkworm Books, 2009.
- Furnivall, J. S. *The Governance of Modern Burma*. Singapore: Myanmar Rare Book Publications, 2000.
- Furnivall, J. S. *Colonial Policy and Practice: A Comparative Study of Burma and Netherlands India*. New York: New York University Press, 1956.

- Ganesan, N. "State-Society Relations in Southeast Asia." içinde *Myanmar: State, Society and Ethnicity*, editörler N. Ganesan ve Kyaw Yin Hlaing. Singapore: ISEAS, 2007.
- Gravers, Mikael. *Nationalism as Political Paranoia in Burma: An Essay on the Historical Practice of Power*. Surrey: Curzon, 1999.
- Hack, Karl. "Theories and Approaches to British Decolonization in Southeast Asia." içinde *The Transformation of Southeast Asia*, editörler Ronald W. Pruessen ve Tan Tai Yong. Singapore: Singapore University Press, 2004.
- Harian Aceh. "55 Muslim Myanmar Terdampar." February 2, 2012.
- Henderson, W. John, Judith M. Heimann, Kenneth W. Martindale, Rinn-Sup Shinn, John O. Weaver, and Eston T. White. *Area Handbook for Burma*. Washington: U.S. Government Printing Office, 1971.
- Hlaing, Kyaw Yin. "Political Impasse in Myanmar." içinde *Political Development in Myanmar and Vietnam*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2003.
- Holliday, Ian. *Burma Redux: Global Justice and the Quest for Political Reform in Myanmar*. New York: Columbia University Press, 2011.
- Human Rights Watch. *Burma*. Vol. 4, no. 13 (1992).
- Jessy, Joginder Singh. *History of Southeast Asia (1824-1965)*. Kedah: Penerbitan Darulaman, 1985.
- Jilani, A. F. K. *The Rohingyas of Arakan: Their Quest for Justice*. Published by Ahmed Jilani, 1999.
- Jönsson, Kristina. "Authoritarian States in Southeast Asia in Times of Globalization." içinde *Globalization and Its Counter-Forces in Southeast Asia*, editör Terence Chong. Singapore: ISEAS, 2008.
- Kent, Ann. "China's Human Rights in the Asian Century." içinde *Human Rights in Asia*, editörler Thomas W. D. Davis ve Brian Galligan. Cheltenham: Edward Elgar, 2011.
- Kratoska, Paul H. "Dimensions of Decolonization." içinde *The Transformation of Southeast Asia*, editörler Ronald W. Pruessen ve Tan Tai Yong. Singapore: Singapore University Press, 2004.
- Lambrechts, Curtis. "Burma (Myanmar)." içinde *Voices of Islam in Southeast Asia: A Contemporary Sourcebook*, editörler Greg Fealy ve Virginia Hooker. Singapore: ISEAS, 2006.
- Leifer, Michael. *Selected Works on Southeast Asia*. Editörler Chin Kin Wah ve Leo Suryadinata. Singapore: ISEAS, 2005.
- Lintner, Bertil. *The Kachin: Lords of Burma's Northern Frontier*. Bangkok: Teak House, n.d.
- McGregor, Andrew. "Human Rights Coalitions in Myanmar." içinde *Human Rights in Asia*, editörler Thomas W. D. Davis ve Brian Galligan. Cheltenham: Edward Elgar, 2011.
- Miller, Alice Lyman, ve Richard Wich. *Becoming Asia: Change and Continuity in Asian International Relations since World War II*. Stanford: Stanford University Press, 2011.
- Min, Zul Nurain U Kyaw. *Rohingya History: Reality, Devoid of Myth*. Yangon, 2012.

- Myint U, Thant. *The River of Lost Footsteps: Histories of Burma*. New York: Faber and Faber, 2006.
- Myint, U. "Foreign Aid: A Myanmar Perspective." içinde *Myanmar's Long Road to National Reconciliation*, editör Trevor Wilson. Singapore: ISEAS, 2006.
- Naing, U Min. *National Ethnic Groups of Myanmar*. çeviren Hpone Thant. Yangon: Swift Winds Books, 2000.
- New Straits Times. "Give Refuge to Rohingya, Neighbors Told." June 25, 2012.
- Pandey, B. N. *South and Southeast Asia 1945-1979: Problems and Policies*. London: Macmillan, 1980.
- Pedersen, Daniel. *Secret Genocide: Voices of the Karen of Burma*. Ireland: Maverick House, 2011.
- Phayre, Arthur P. *History of Burma*. Bangkok: Orchid Press, 1998.
- Pittaway, Eileen. "The Rohingya Refugees in Bangladesh." içinde *Protracted Displacement in Asia*, editör Howard Adelman. Aldershot: Ashgate, 2008.
- Popham, Peter. *The Lady and the Peacock: The Life of Aung San Suu Kyi*. London: Rider, 2011.
- Project Maje. *Our Journey: Voices from Arakan, Western Burma*. Cranford, NJ, 1991.
- Sadan, Mandy. *A Guide to Colonial Sources on Burma*. Bangkok: Orchid Press, 2008.
- Sakhong, Lian H. *In Defence of Identity*. Bangkok: Orchid Press, 2010.
- Schutter, Helder De. "Towards a Hybrid Theory of Multinational Justice." içinde *Accommodating Cultural Diversity*. Aldershot: Ashgate, 2007.
- Seekins, Donald M. "Myanmar: Secret Talks and Political Paralysis." içinde *Southeast Asian Affairs 2002*. Singapore: ISEAS, 2002.
- Silverstein, Josef. *The Political Legacy of Aung San*. New York: Cornell University, 1993.
- Smith, Martin. "Ethnic Participation and National Reconciliation in Myanmar." içinde *Myanmar's Long Road to National Reconciliation*, editör Trevor Wilson. Singapore: ISEAS, 2006.
- Smith, Martin T. "Ethnic Politics and Regional Development in Myanmar." içinde *Myanmar: Beyond Politics to Societal Imperatives*, editör Kyaw Yin Hlaing vd. Singapore: ISEAS, 2005.
- South, Ashley. *Mon Nationalism and Civil War in Burma*. London: Routledge, 2005.
- Steinberg, David I. *Turmoil in Burma*. Norwalk: EastBridge, 2006.
- Steinberg, David I. "Civil Society and Legitimacy." içinde *Myanmar's Long Road to National Reconciliation*, editör Trevor Wilson. Singapore: ISEAS, 2006.
- Steinberg, David I. "Myanmar: Reconciliation-Progress in the Process?" içinde *Southeast Asian Affairs*. Singapore: ISEAS, 2003.
- Suu Kyi, Aung San. *From Burma*. London: Penguin, 1997.
- Tamura, Katsumi. "Ethnic Issues and National Integration in Burma." içinde *Historical and Cultural Studies in Burma*, editör Y. Ishizawa. Tokyo: Sophia University, 1988.
- Tan, Tin Maung Maung. "Myanmar Democratization." içinde *Democratization in Southeast Asia and East Asia*, editör Anek Laothamatas. Singapore: ISEAS, 1997.

- Taylor, Robert H. "British Policy Towards Myanmar." içinde *Myanmar: State, Society and Ethnicity*, editörler N. Ganesan ve Kyaw Yin Hlaing. Singapore: ISEAS, 2007.
- Than, Mya. "Ethnic Chinese in Myanmar." içinde *Ethnic Chinese as Southeast Asians*, editör Leo Suryadinata. Singapore: ISEAS, 1997.
- Yegar, Moshe. "Comparative Notes on Muslim Rebellion Movements." içinde *Southeast Asia and the Middle East*, editör Eric Tagliacozzo. Singapore: NUS Press, 2009.
- Yegar, Moshe. *Between Integration and Secession*. Lanham: Lexington Books, 2002.
- Yunus, Muhammed. *A History of Arakan: Past and Present*. Magenta Colour, 1994.

Dizin

Symbols

\“Rohingya Korkusu\” 21

\“U.S.-Thai Cobra Gold\” 134

A

Açe 33, 74, 84, 91, 93, 94, 96, 97, 99,
100, 101, 102, 104, 109, 113,

116, 120, 133, 140, 142, 143,

144, 145, 151, 152, 153, 154,

156, 158, 161, 168, 173, 174,

175, 177, 190, 191, 194, 199,

212, 245, 246, 247, 248, 249,

250, 253, 261

Açe Eyaleti’nde 100, 101, 173, 194

Anti-Fascist Peoples Freedom League-
AFPFL 64

Anti-Faşist Halk Özgürlük Birliği
(AFPFL) 63

Arakan Dağ Silsilesi 40

Arakan Eyaleti 21, 24, 47, 49, 60, 69,
70, 83, 104, 105, 106, 107, 108,
125, 127, 130, 131, 136, 137,
141, 146, 147, 148, 151, 164,
172, 177, 192, 193, 194, 195,
197, 198, 199, 203, 209, 210,
220, 254, 255, 257, 261

Arakan Krallığı 43

Arakan Müslümanları 15, 16, 21, 61,
141, 148, 151, 155, 157, 176,
195, 196, 197, 200, 201, 215,
218, 257, 261

Arakan Rohingya İslami Cephesi 72

Arakan Sultanlığı 40, 44, 149, 180

Arakan Ulusal Kongresi 57

Arakan Ulusal Özgürlük Partisi 66

ASEAN 15, 16, 72, 74, 84, 85, 86, 95,
96, 99, 100, 121, 125, 126, 134,
141, 147, 151, 155, 156, 158,

159, 160, 161, 162, 165, 166,
170, 171, 172, 175, 177, 178,
182, 183, 184, 185, 186, 187,
188, 189, 196, 197, 198, 200,
202, 203, 204, 205, 206, 209,
211, 227, 229, 232, 233, 235,
236, 237, 238, 239, 241, 242,
243, 244, 247, 248, 250, 251,
252, 253, 254, 257

ASEAN bölgesi 16

Association of Souteast Asian Nations-
ASEAN 232

Association of Southeast Asian Naions-
ASEAN 18

Asya Alternatif İşbirliği Örgütü 96

Asya-Avrupa Enstitüsü’nde 251

Asya-Pasifik Yuvarlak Masa 251

Aung San 24, 26, 27, 34, 35, 48, 55, 57,
60, 61, 62, 63, 64, 67, 70, 76,
101, 117, 149, 170, 171, 181,
202, 207, 250, 261

Avrupa Birliği 86, 88, 108, 141, 186,
213

B

Bama 32, 88, 176

Bamar 32, 50, 232, 234, 241

Bangladeş 16, 21, 31, 32, 33, 36, 40,
44, 47, 51, 53, 56, 59, 62, 71,
74, 75, 77, 78, 83, 84, 93, 97,
107, 108, 109, 110, 113, 114,
118, 119, 120, 122, 124, 126,
130, 136, 139, 145, 146, 150,
152, 159, 163, 172, 173, 174,
176, 180, 192, 193, 195, 197,
199, 201, 203, 204, 205, 208,
209, 210, 211, 212, 213, 215,
217, 218, 219, 220, 221, 227,
229, 234, 235, 244, 245, 254,

256, 257, 261
Barış ve Kalkınma Konseyi (SPDC) 37, 39, 73
Barma 32, 47, 48, 49, 54, 60, 88, 176
'Bengali' 197
Bengal Körfezi 15, 22, 31, 33, 40, 42, 44, 74, 93, 104, 135, 142, 149, 151, 173, 174, 180, 184, 188, 192, 207, 212, 225, 256, 257
Birleşik Malay Ulusal Organizasyonu 184, 196
Birleşmiş Milletler 18, 77, 86, 87, 99, 100, 105, 107, 113, 120, 138, 143, 147, 152, 155, 159, 166, 167, 168, 171, 183, 186, 188, 189, 194, 202, 203, 206, 211, 212, 213, 233, 240, 254
BM Mülteciler Konseyi 96
Budist 22, 24, 25, 31, 36, 38, 40, 42, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 65, 72, 74, 77, 81, 82, 85, 87, 88, 105, 108, 110, 112, 114, 117, 121, 123, 127, 132, 133, 136, 146, 147, 148, 150, 153, 163, 164, 170, 172, 176, 177, 180, 194, 197, 201, 202, 204, 214, 217, 220, 223, 232, 254, 255, 256, 257, 262
Budist Bamarların 85
Budistler 23, 54, 106, 131
Burma 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 87, 88, 93, 96, 111, 114, 116, 117, 118, 123, 127, 128, 129, 134, 136, 139, 142, 146, 148, 149, 150, 161, 164, 167, 171, 172, 180, 181, 194, 198, 203, 204, 206, 207, 208, 225, 230, 244, 265, 266, 267
Burma Budistlerinin 22, 117, 171

Burma Komünist Partisi 38, 63
'Burmalılaştırma' 48
Burmalılaştırma 22, 48, 69
Burma Müslümanları 24
Burmese Budistler 207
Burmese ordusu 207

C

Chandra Krallığı 40
Chin 32, 36, 58, 61, 63, 64, 65, 68, 83, 150, 232, 255
Commonwealth 25, 34
Çin 24, 31, 33, 36, 38, 40, 41, 43, 44, 48, 72, 78, 79, 96, 108, 112, 134, 135, 136, 139, 147, 148, 150, 151, 161, 162, 169, 178, 179, 181, 236, 237, 239, 242, 251, 254
Çin-Tai 31

D

Din Syamsuddin 95
Doğu Hint Şirketi 22, 32, 38
Dr. Mahathir Muhammed 84, 125, 155, 162, 167, 170
Dünya Gıda Programı 86
Dünya Sağlık Örgütü 86

E

East India Company-EIC 22
Endonezya Kızılhaç 97, 99
Enver İbrahim'in 162, 168, 251, 252, 253
Ethnic Armed Organizations-EAO 16
'etnik milliyetçilik' 45
'etnik Müslüman' 25
Etnik Silahlı Organizasyonlar 16

G

General Ne Win 39, 64, 65, 66, 67, 70
Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği 151, 232, 233, 236, 241, 243, 247
Güneydoğu Asya Ülkeleri İşbirliği 18

H

Halk Savunma Güçleri 16
Hint Okyanusu'nun 22, 174, 198

I

Indo-Mongoloid 43
Irrawadileştirme 22
İHH 97
İHH'nın 97
İngiliz Birmanyası 25
İngiliz-Burma Savaşları 47
İngiliz Burması 33
İngiliz Devletler Topluluğu 25
İngiliz Doğu Hint Şirketi 33
İngiliz Malayası 33
'İnsan kardeşliği' 38
İslam Birliği Teşkilatı'nca 105
İslam Konferansı Örgütü 96, 99

J

Jami'atul Ulema-i Islam 56, 58
Jami'atul Ulema-i Islam (JUI) 56
Japon İşgali 38, 50, 181

K

Kachin 21, 32, 48, 50, 61, 64, 68, 83,
102, 132, 141, 150, 178, 181,
232, 239
Kaman 41
Kanun ve Düzenin Tesisi Konseyi 69
Karen 32, 35, 36, 48, 49, 50, 53, 58,
64, 68, 73, 83, 112, 150, 178,
181, 207, 232, 234, 239, 251,
255
Karenler 32, 35, 65, 88, 206
Katar Şeyh Eid Vakfı 99
Konbaung Hanedanlığı 52
Kota Ranong limanında 93
Kyauk-pyu hapishanesine 105

L

Laos 31, 36, 48, 63, 150, 181, 257

M

Malaya Üniversitesi 209, 214, 251
'Malaysia Boleh' 170
Malezya 17, 21, 62, 79, 83, 84, 85, 86,
89, 121, 125, 126, 137, 140,
142, 143, 144, 146, 147, 150,
151, 152, 153, 154, 155, 156,
157, 158, 159, 160, 161, 162,
166, 167, 168, 169, 170, 172,
174, 175, 177, 178, 183, 184,
185, 186, 187, 188, 189, 190,
191, 192, 196, 197, 198, 199,
200, 201, 210, 211, 212, 213,
215, 217, 221, 222, 226, 227,
228, 229, 237, 245, 247, 248,
250, 251, 252, 253, 261
Malezya İslam Partisi 184, 196
Martin Smith 36
Maung Htin Aung 21
Maungların 85
Michaen Aung-Thwin Aung 21
Mon 31, 32, 33, 46, 48, 49, 59, 64, 68,
150, 180, 232, 234, 239, 251
Mon-Kmer 31
Muhammediyye 95
Mujahidin 58
Mücahidin Hareketi 39, 59
Mülteciler Yüksek Komiserliği
(UNHCR) 99, 120
Münavvar Liza'nın 99
Myanmar 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24,
25, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38,
39, 40, 41, 42, 43, 46, 47, 50,
51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59,
61, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79,
80, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 89,
93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100,
101, 102, 104, 105, 106, 107,
108, 109, 110, 111, 112, 117,
118, 119, 121, 125, 126, 127,
128, 130, 131, 132, 133, 134,
135, 136, 137, 138, 139, 140,
141, 144, 145, 146, 147, 148,
149, 150, 151, 154, 155, 156,

157, 159, 160, 161, 162, 163,
164, 165, 166, 167, 168, 170,
171, 172, 173, 176, 177, 178,
179, 181, 182, 183, 184, 185,
186, 187, 188, 189, 192, 193,
195, 196, 197, 198, 199, 200,
201, 202, 203, 204, 205, 206,
207, 208, 209, 210, 211, 213,
214, 215, 216, 217, 218, 219,
220, 221, 222, 223, 224, 225,
226, 229, 230, 232, 233, 234,
235, 236, 237, 238, 239, 240,
241, 242, 243, 244, 245, 246,
247, 248, 250, 251, 252, 253,
254, 256, 257, 261

N

National League for Democracy-NLD
230, 234, 240, 244, 256
National Unity Government-NUG 16,
235, 237, 239, 244

O

Orta Burma 41

P

Panthay 24, 32
Patanili Müslümanlarla 93
People's Defense Forces-PDF 16

R

Rakhine 22, 24, 25, 31, 32, 36, 39, 40,
41, 50, 52, 55, 56, 57, 58, 59,
68, 71, 77, 82, 102, 129, 130,
132, 154, 176, 180, 207, 225,
226, 235, 237, 242, 244, 245,
251, 252
Rakhine Eyaleti 22, 71, 102, 154, 176,
207, 225, 235, 237, 242, 244,
245, 252
Rakhnie Eyaleti'nin 85
Roang Maghs 45
Rohingya History 82

Rohingya Dayanışma Örgütü 72
'Rohingya Müslümanları' 39
Rohingya Müslümanlarını 82, 125, 127
Rohinya Ulusal Özgürlüğü 59

S

Shan 24, 32, 33, 35, 36, 49, 58, 61, 64,
65, 66, 68, 102, 150, 178, 181,
232, 239
Siam 33, 38
Sosyal İşler Müdürlüğü 99, 142, 143
SPDC (State Peace and Development
Council) 71
Susilo Bambang Yudhoyono 101
Suu Kyi 16, 24, 35, 70, 71, 76, 85, 88,
89, 101, 105, 106, 111, 112,
118, 121, 129, 138, 141, 163,
170, 171, 172, 173, 178, 185,
193, 194, 196, 199, 200, 202,
204, 205, 216, 223, 224, 230,
234, 235, 240, 242, 243, 244,
248, 250, 256, 257, 261

T

tatmadaw 48, 73, 239, 241, 243, 244
Tatmadaw 16, 106, 234, 235, 238, 239,
250, 253, 255, 256, 257, 261
Tayland 21, 31, 33, 36, 38, 40, 48, 62,
72, 79, 83, 86, 93, 94, 95, 96,
98, 100, 101, 102, 104, 107,
113, 124, 134, 137, 138, 140,
142, 146, 147, 150, 151, 153,
154, 155, 156, 157, 158, 165,
166, 169, 172, 174, 175, 177,
181, 186, 187, 188, 189, 190,
192, 210, 217, 221, 222, 223,
239
tek dil 61
tek din 61
tek ulus 61
Thakins 50, 55, 57, 58
Tibet-Burma 31
Türk Kızılay 99

U

- U Khin Maung Win'in 82
 Ulusal Birlik Hükümeti 16, 235, 237, 239, 243, 244, 255
 Ulusal Demokrasi Birliği 16, 71, 76, 171, 178, 193, 223, 230, 234, 240, 244, 250, 256
 Ulusal Demokrasi Birliği (NLD) 16, 71, 76, 178, 193
 ulus-devlet 25, 33, 34, 48, 51, 54, 59, 60, 61, 65, 68, 102, 103, 111, 149, 207, 226, 247, 248
 Ulus-devlet 35, 37
 Uluslararası Çalışma Örgütü 86
 Uluslararası Mülteciler Organizasyonu (IOM) 94
 Uluslararası Mülteciler Örgütü 99
 United Nations-UN 18
 U Nu 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 133
 U Pinnya Thiha 50

V

- Victor Lieberman 21

Y

- Yasa ve Düzeni Koruma Konseyi (SLORC) 39
 Yedi Dağlar Bölgesi 46
 Yudhoyono 101
 Yudhoyono'nun 101

Z

- Zerbadeler 32